

STÁTNÍ ZÁVĚREČNÁ ZKOUŠKA V BAKALÁŘSKÉM STUDIJNÍM PROGRAMU VYCHOVATELSTVÍ

Název předmětu zkoušky: OSZB140 Metodika výchovy ve volném čase

Student/ka si vylosuje jednu otázku a předloží vypracovanou přípravu na pedagogickou činnost.

1. Pedagogika volného času, základní terminologie a zařazení oboru.

- *Popište charakteristiku pedagogiky volného času v kontextu pedagogických disciplín.*
- *Porovnejte pojmy – volný čas, výchova ve volném čase, volným časem, pro volný čas.*
- *Vyjmenujte funkce výchovy ve volném a uveďte příklady činností, které tyto funkce naplňují.*

2. Zájmové činnosti

- *Vyjmenujte kategorie zájmových činností.*
- *Vysvětlete vztah k zájmovým činnostem ve vybraném vývojovém období dítěte.*
- *Popište vztah zájmové činnosti, sebepoznání, seberozvoje a seberealizace.*

3. Výchovná práce v oblasti osobnostního a sociálního rozvoje.

- *Charakterizujte OSV v kontextu rámcového vzdělávacího programu.*
- *Vyjmenujte základní principy v didaktice osobnostní a sociální výchovy.*
- *Popište možnosti metod aktivního sociálního učení dětí a dospělých.*
- *Na příkladu aktivity vysvětlete souvislost OSV a rozvoje skupinové dynamiky.*

4. Profese a kvalifikace vychovatele.

- *Vyjmenujte způsoby získávání kvalifikace vychovatele a legislativní požadavky.*
- *Specifikujte profesní kompetence vychovatele a nároky na osobnost.*
- *Porovnejte podmínky pro práci s kázní ve volném čase a ve školním režimu.*
- *Vysvětlete možnosti a zásady spolupráce vychovatele s učiteli a s rodiči žáků.*

5. Rodina a volný čas

- *Vysvětlete souvislosti socializace a společného prožívání volného času.*
- *Specifikujte vliv rodiny na rozvoj zájmů dítěte.*
- *Uveďte možnosti organizování příležitostí pro společné aktivity dospělých a dětí v rámci výchovy ve volném čase.*

6. Čtenářství ve volném čase

- *Vysvětlete rozdíl mezi pojmy čtenářství a čtenářská gramotnost.*
- *Specifikujte možnosti pro rozvoj čtenářství ve volném čase (např. ve školní družině, domově mládeže).*
- *Na příkladu vysvětlete práci s pohádkou ve školní družině.*

7. Formy práce s dětmi a mládeží ve volném čase.

- *Porovnejte pravidelné a nepravidelné volnočasové programy ve volnočasových zařízeních.*
- *Vysvětlete možnosti naplňování výchovných cílů organizace v pravidelných činnostech (ŠD, Skaut, sportovní oddíl, keramický kroužek apod.).*
- *Specifikujte právní, personální, organizační podmínky kurzů a táborů (včetně příměstských).*

8. Edukační potenciál prožitku ve hře.

- *Specifikujte práci s hrou, kde je edukačním prostředkem zážitek (zvažte kontext cíle aktivity)*
- *Na příkladu vysvětlete funkci následné reflexe pro naplnění cíle hry.*
- *Vysvětlete vztah pedagogické diagnostiky a psychické bezpečnosti při práci se zážitkem.*

9. Výchovná práce v oblasti kulturní propedeutiky.

- *Vysvětlete obsah a funkci výchovné práce v poznávání kulturních hodnot regionu.*
- *Specifikujte metody práce s postoji a hodnotami vztahující se k přírodě i kulturnímu dědictví.*
- *Uveďte možnosti takových aktivit ve Vašem regionu.*

10. Školská zařízení, která se podílejí na výchově ve volném čase.

- *Porovnejte funkce a organizaci školní družiny a školního klubu.*
- *Vyjmenujte zařízení pro zájmové vzdělávání a uveďte charakteristické zaměření činností.*
- *Vysvětlete možnosti pravidelné a nepravidelné činnosti těchto zařízení.*

11. Výchovná a ubytovací zařízení, zařízení pro ústavní a ochrannou výchovu

- *Vysvětlete funkci a výchovný program domova mládeže a na příkladu vysvětlete specifika práce se středoškolskou mládeží.*
- *Vyjmenujte a porovnejte školská zařízení pro ústavní výchovu a popište související základní legislativní opatření k zařazení dítěte.*
- *Specifikujte specifika práce s dítětem ve volném čase v těchto zařízeních.*

12. Charakteristiky subjektů, které se podílejí na výchově ve volném čase - nestátní zařízení, sdružení a organizace

- *Vyjmenujte podobnosti a rozdíly Junáka, Pionýra, Ligy lesní moudrosti a Asociace turistických oddílů*
- *Specifikujte tradici Sokola jako spolku zájmového charakteru a jeho poslání.*
- *Uveďte příklady občanských sdružení a soukromých subjektů, které se zabývají zájmovou činností*

13. Cíle výchovy ve volném čase.

- *Vysvětlete, jak propojit rekreační a rozvojové cíle činností ve volném čase.*
- *Porovnejte požadavky na formulace dlouhodobých cílů a cílů dílčí aktivity.*
- *Na příkladu aktivity formulujte cíl výchovný, cíl vzdělávací a cíl pohybového rozvoje (afektivní, kognitivní, psychomotorický) a odůvodněte volbu cíle s ohledem na diagnostiku cílové skupiny.*

14. Podmínky a metody výchovy ve volném čase.

- *Vysvětlete vztah cíle a metody volnočasové aktivity na konkrétním příkladu.*
- *Odůvodněte volbu metody s ohledem na diagnostiku cílové skupiny.*
- *Pojmenujte roli aktivizačních metod a vysvětlete postup některé z nich.*
- *Charakterizujte požadavky na podmínky výchovy ve volném čase (čas, prostor, materiál aj.).*

15. Hra a hračka ve sféře volného času dětí, mládeže a dospělých.

- *Vysvětlete smysl dělení her do kategorií alespoň podle třech kritérií.*
- *Charakterizujte zásady práce s hrou – volby, uvedení, pravidla, vedení hry, bezpečnost.*
- *Na příkladu specifikujte požadavky na hračku jako prostředek rozvoje ve zvolené vývojové kategorii dítěte.*
- *Porovnejte funkce volné a strukturované hry, hry kooperativní a hry kompetitivní.*

16. Využití informačních a komunikačních technologií (ICT) v zájmové činnosti.

- *Vysvětlete podmínky pro práci s mobilními technologiemi a sociálními sítěmi ve výchovném potenciálu.*
- *Charakterizujte ICT v kontextu mediální výchovy.*
- *Na příkladu vysvětlete spolupráci s rodinou při pěstování správných návyků práce s ITC.*

17. Možnosti využití hudební výchovy v zájmové činnosti dětí a mládeže.

- *Charakterizujte poslechové činnosti jako zdroj hudebních aktivit (percepce ve vztahu k rozvoji osobnosti).*
- *Vysvětlete možnosti vokální činnosti v porovnání rekreační a zájmové činnosti.*
- *Vysvětlete možnosti instrumentální činnosti v porovnání rekreační a zájmové činnosti.*

18. Možnosti využití výtvarné výchovy v zájmové činnosti dětí a mládeže.

- *Porovnejte význam pojmů: výtvarné vnímání, cítění, myšlení, vyjadřování.*
- *Vysvětlete rozvoj tvořivosti v kontextu dětské výtvarné tvorby a umělecké výtvarné tvorby (animační programy).*
- *Popište vliv výtvarné výchovy na rozvoj osobnosti žáka.*

19. Možnosti využití praktických činností s přírodními a technickými materiály v zájmových činnostech.

- *Odlište na příkladech v práci s různými materiály rozvoj schopností a dovedností dětí.*
- *Specifikujte požadavky na bezpečnost a hygienu při práci s různými materiály.*
- *Popište možnosti vlivu praktických činností na profesní směřování dětí.*

20. Možnosti využití tělesné výchovy v zájmové činnosti dětí a mládeže.

- *Charakterizujte pojmy sport, tělesná kultura, aktivity podporující zdraví.*
- *Popište specifika pohybových her v přírodě a tělocvičně a na tréninku.*
- *Vyjmenujte požadavky na bezpečnost a hygienu pohybových programů.*

Student/ka předloží komisi před zahájením zkoušky písemnou přípravu na realizovanou pedagogickou činnost (lekci) v následující struktuře:

1. Název aktivity (lekce).

2. Cílová skupina: podrobný popis potřeb skupiny (věk, počet členů, úroveň schopností a dovedností týkajících se lekce a možnost jejich dalšího rozvoje), zároveň popis sociální situace skupiny. V rámci skupiny případně definujte žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

3. Cíle: konkrétně vztažen k připravované lekci (přenos do praxe, do života dětí). Cíl by měl být splnitelný (v reálném čase lekce), realizovatelný v daných podmínkách, motivující.

4. Zdůvodnění postupu v závislosti na cílech, skupině a podmínkách. Zde je prostor pro úvahy nad tvorbou lekce, odbornou argumentaci k dobře promyšlenému cíli a jemu odpovídajícím postupům (motivace, metody, časové rozvržení, hodnocení). Klíčovým východiskem je dobrá diagnostika skupiny (znalosti vývojové psychologie, předchozí úroveň rozvíjených znalostí, dovedností, případně postojů). Z tohoto vyplývající cíl lekce by měl být podkladem pro volbu vhodných postupů v časovém rozložení.

Neměl by být opomenut aspekt motivace jako rámec průběžně podporující efektivitu lekce. Výstupy lekce by měly být zhodnotitelné dle navržených metod hodnocení. Zároveň je vhodné uvést rizika a překážky.

5. Postup (struktura lekce, metody, pomůcky, časové rozložení, prostředí, techniky hodnocení výstupů, dosaženého rozvoje). Bude popsán heslovitě a bude realizací výše vysvětleného postupu.

6. Zhodnocení lekce a dosažení cílů, sebereflexe vychovatele. Zde popište podklady a postupy vedoucí k posouzení efektivity lekce. (Jak se realizace lišila od plánu, kde vidíte příčiny nezdarů, úspěchů, navrhněte změny, napište případná doporučení).